

ABONAMENTUL:
PE AN 3 COR. 20 FIL.
" 1/2 " 1 " 60 "
" 1/4 " — " 90 "
IN STREINĂTATE:
PE AN 6 FRANCI.
" 1/2 " 3 "
— 0 —

Numeri singuratici se vënd
In Cluj cu 5 fileri, In alte
locuri cu 6 fileri.

Răvașul

INSERTIUNILE
se plătesc după mări-
mea locului ce ocupă;
fiecare cm. □ costă o-
dată 10 fil., de 2 ori
8 fil., de 3 și mai multe
ori 6 fileri.

— 0 —

ADRESA:
„RĂVAȘUL”
CLUJ, — KOLOZSVÁR
6. JÓKAI-UTCZA 6.

Redactor resp.: Dr. IULIU FLORIAN

Apare în fiecare Sâmbătă

Proprietar-editor: Dr. F. DĂIANU

Procesul „Răvașului”.

Se știe, că noi nu vânăm după sen-
sații; se știe, că iubim munca pe înde-
lete și sigură a culturai, și nu căutăm
laurii sgomotoaselor lupte așa numite
politice. Totuși de astădată trebuie să
surprindem pe cetitori cu o știre sen-
sațională: *Răvașul a fost împrocusat
din partea procuraturii, și s'a cerut ca
să fie osândit pentru agitațiune în con-
tra națiunii maghiare.* E fapt.

Vom lua înse numai de cât și as-
cuțișul acestei senzațiuni spunând, că
atât tribunalul, cât și tabla regească
a respins cererea de acuză a procu-
rorului.

Casul și de altfel e destul de in-
teressant pentru a-l face cunoscut, cu
atât mai vârtos, că din mai multe îm-
prejurări am câștigat convingere neclin-
tită, că pornirea și înscenarea acestui
proces se datorește în primul rând
intervenției românești, acelei »rău-
tați a pismei« care pustiește așa de mult
aici în Cluj.

Pentru-ca să se vadă, că ce lovitură
se pregătea acestei foi nevinovate, care
lucrează cu deosebire în terenul cultural,
dăm aci unele estrase din acte.

Actul de acuză nr. 7776/1905, cu datul de
29 Iulie, incrimina următoarele părți din articolul
întăiu »Nădejdea« din nr. 14—1905 al »Răvașului«:

»Primejdia, stărnită din ascunzișurile ei de
lăcomia rea și cănească a oamenilor, ne strân-
ge tot mai strașnic în cercurile ei de fier. Pri-
sosul muncii ni-l iau alții și banul trudit ni-se
rostogolește pe nebagate în samă în mâinile
acelora, cari și-n mai puțină buiecie și ne-
stămpăr ar putea trăi.

Colo jos geme, strivit de poveri și bi-
ruri îngreunătoare, fratele nostru de un sânge
și de un neam. Cei îndurerați strigă după
ajutor. Unde sunteți voi apostoli, voi arhangeli
mântuitori? Vă rabdă sufletul să fiți privitori
nenorocirei neamului nostru? »Veniți, versați
în suflete beutura întremătoare a încrederii și a
nădejzii! Veniți svirlitiți cu pumnii plini sămînța
îndemnului și a deșteptării, și inimile primitoare
o să tresalte. Numai nădejdea zilelor de mâni
ne mai ține și ne mai dă putere. Aceasta
ni-o dați«.

Iar voi, oblăduitori de popoară, luați-ne ori
ce voiți; sângele și avutul vi-l cinstim, dar nu
vă atingeți de sufletele noastre! Trupurile vi-le
dăm, a voastre fie, dar lăsați-ne pe D-zeul no-
stru și nădejdea caldă a zilelor mai bune. Voi
aveți tot, și puterea și aurul le aveți în stă-
pânire. Noi n'avem numai cerul. Cerul își
mai cerne peste noi îndurările sale; și doar
nădejdea își mai află sălaş în sufletele noastre«.

Acusa.

Procuratura regească a formulat asupra ar-
ticolului *Nădejdea* următoarea acuză de agita-
țiune, cu provocare la §. 171 al codului penal:

»In acest articol *naționalitatea valahă* este
înfășoșată ca și când s'ar obidi sub puterea tira-
nică și sub volnicia stăpânitoareii națiuni ma-
ghiare. Se poate resimți tendința articolului.

Acela e o acuză în contra națiunii maghiare,
care în lăcomia sa nesăturată ia și filerașii cu
amar câștigați ai Valahilor, trăiește din sucul lor.
li apasă economiceste și vrea să despoaie de su-
fletul seu, de neamul seu, naționalitatea valahă.—

Considerând, că acusa neîntemeiată cuprinsă
în articol și mai ales strigătul după ajutor, care
se trece prin întreg articolul ca o devisă și ac-
centuarea tendențioasă a *nădejzii* în viitor, sunt
foarte potrivite, ca să ațite spiritul cetitorilor și
să mărească ura în contra națiunii maghiare,
care de altfel fără temei stă ascunsă în națio-
nalitatea valachă, și considerând, că aceasta agi-
tațiune s'a făcut în presă, este motivată ridicarea
acusei«.

În urma acestei cereri a procuraturii, sena-
tul de acuză a tribunalului a pertractat în 30 Au-
gust n. 1905 cauza, sub presiul *baronului Rud-
nyánszky*, noul președinte al tribunalului. Apē-
rarea a susținut-o dl *Dr. Amos Frâncu*, distinsul
advocat din Cluj, care a arătat netemeinicia acu-
sei, chiar și asupra *crâmpelilor* incriminate rupte
din contextul articolului, a cărui cuprins întreg,
este strict etic și religios. Apērarea a făcut în
toate părțile sale — asupra cărora nu ne putem
estinde, — puternică impresiune și senatul tribu-
nului a respins acuză procurorului.

La apelul acestuia s'a ocupat și tabla re-
gească din Cluj cu acuzarea în 10 Octobrie n.
1905 și sub nr. 2272 a decis respingerea acusei.

După aceste două decisiuni la fel, chestiunea
este definitiv încheiată și acuză procuraturii, este
definitiv respinsă.

* *

Am relevat acest fapt din motivele
arătate la început. Este simptomatic
dacă și o foaie de talia *Răvașului* este
urmărită pentru agitație. Dar și mai
simptomatic e că sunt Români, cari ar
voi să o vadă urmărită și lovită. Halal
de ei Români!

Serbările dela Sibiu.

IV.

Interesante sunt aprecierile despre scriitorii
nostri contimporani cu Eminescu.

Comediile lui Alexandri le găsește pline de
spirit, însă pline partea cea mai mare și de imo-
ralitate, cele mai multe apoi prea local scrise,
amestecate cu grecește, cu armeneste, cu ovre-
iește, cu nemțește, cu rusește, în fine adeseori un
galimatias peste puțință de a fi înțeles de Ro-
mâni de dincoace de Carpați«.

Ca modele, pentru cei ce vor să studieze
scrieri dramatice străine, Eminescu recomandă pe
scriitorii spanioli, Schakespeare, Björnstjerne Björn-
son și pe Victor Hugo.

»Pe acest bard al libertății« îl recomandă
Eminescu »cu multă seriozitate junimei ce va
vrea să se încerce în drame naționale române«.
»Dacă cineva se simte anume dispus să trateze
materii tragice ori comice din poporul țeran« re-
comandă de model pentru cea dintâi »sublima
dramă« alui Frideric Hebel: Maria Magdalena;
pentru cea de a doua comediile cele populare ale
poetului danez Holberg. Nu să le imiteze, nu să le
traducă, ci numai să le aibă de mesurariu pentru
ce va scrie în acest gen«.

În »Curierul din Iași« Eminescu făcea dări
de samă despre toate piesele ce se reprezentau.
Știm, că Eminescu admite numai două categorii
de drame: drama de caracter și drama de intrigă.

Toate piesele, despre care avu prilej să vorbească
le supune acestor două criterii, cum și conside-
rațiilor etice și estetice. Pretutindeni urmărește
mai întâi caracterele, și-le scoate la iveală chiar
și dacă le găsește în dramele de spectacol, pe
cari de altfel le osândește și le face de ris cu
mult spirit. Dintre dramele date la teatrul din
Iași puține îl mulțămesc; cu atât mai mulțumit e
de comedie, căreia îi prevestește un viitor în-
semnat la Români »din cauza vioișiei cu care
se joacă, mai ales când piesa se petrece în cercuri
bine cunoscute de actori«.

În ce privește traducerea pieselor teatrale
străine, de cari și astăzi băjbăie foile noastre,
Eminescu nu e pentru traduceri. Dar în același
timp accentuează repetit lipsa unui repertoriu de
piese bune.

»Teatrului românesc îi trebuie un capital de
piese bune; actorilor un capital de roluri potrivite
cu talentul și fizicul lor. Din mijlocul nestator-
niciei gustului public și al serilor sacrificate pe-
trecerii ușoare și cassei, trebuie să se ridice
partea statornică a instituțiunii, un mic repertoriu
ales, dat din când în când, care să formeze miezul
vieții adevărat artistice și începutul unui teatru
național vrednic de un asemenea nume«.

Pe actori îi prețuește mult.

»Dacă repertoriul e sufletul unui teatru,
actorii sunt corpul lui, sunt materia în care se
întrepează repertoriul. El spunea deja la 1870
Ardelenilor, că trebuie să creeze stipendii pentru
actori. El promitea să arete procedura ce ar
trebui urmată la alegerea stipendiștilor, dar păcat,
a rămas nescris. Asupra jocului actorilor dă în
»Curierul de Iași« observații uimitoare.

El cere pretutindeni »întoarcerea la natura«
și combate tot ce e manieră și afectat. Dar și
»jocul prea accentuat« care dă caracterelor »o co-
loare prea vie prea bătoare la ochi, prea co-
piată de pe natură« — este un defect. »Căci nu
tot ce e natural e și frumos«. »Aceasta trebuie să
fie regula de aur a tuturor artiștilor fie ei poeți,
fie pictori, fie muzicanți, fie actori«.

În deosebi s'a ocupat Eminescu și cu pro-
nunția pe scenă și bagă de vină actorilor români
că au pronunții străine. »Limba românească —
zice Eminescu — este din cele cu dreaptă măsură;
ea n'are consone prea moi, nici prea aspre, nici
vocale prea lungi sau prea scurte; mai toate
sunetele sunt medii și foarte curate. Cu toate acestea
în teatru avem ocazie de a auzi vorbindu-se cu
ton franțuzesc (nasal) sau spaniol (gutural)« — Re-
gretă că lipsește o carte despre *buna rostire*.
Chestiunea asta l'a preocupat. În seria de pre-
legeri publice, pe care avea de gând să le ție pe
la 1870—zi în Maramureș, (el a înțeles impor-
tanța acestui clasic colț de pământ!) este una cu
titlul »studii asupra pronunției!« Păcat că nu le
a ținut nici odată; urme de ele au ramas. (Scrieri
polit. liter. I. p. 409—10.) »Ori cât de diferite
ar fi pronunțiile în viață și în faptă, totuși pro-
nunța pe scenă trebuie să fie pretutindena una
și aceeași — cea națională, căreia Ardeleni îi zic
»frumoasă«. (vorbește frumos românește«.)

»Arta este senină și vecinică«.

(Va urma.)

Crestături.

— *Lucus a non lucendo* este întreg articolul chilo-
metric ce se întitulează, cu atâta emfasă, și cu atâta ne-
dreptate: »Naționalism și confesionalism« (»Tel. Rom«
nr. 110.) N'am lua nici notiță de el, dacă nu s'ar anina
de aceasta foaie, care și-a ținut de datorință a spune
un cuvânt drept la o chestiune, pe care — se vede — numai
autorul acestei confuziuni de idei naționalo-confesionale
a provocat-o. Ese adevărat la iveală, că la Sebeșul-săseșc nu
mai mulți, ci unul singur s'a eschivat de la datoria sa
față cu »Asociațiunea« sub un pretext confesional. Noi
am aretat, că pretextul era numai pretext — și-eră
condamnabil. Dar nu mai puțin condamtabilă eră și
scoaterea în publicitate a unor astfel de cazuri unice
și izolate. Cine vrea să slugească binelui public nu
face ca »P. M.« din Sebeș. De acea mai bine făcea de

tăcea, — cel puțin nu mai avea prilej a se da de gol cu confesionalismul și naționalismul seu fals.

Si tacuisses . . . d-le P. M. — cine știe, te credeam ceva.

— **Lumină și umbră.** Prin foile noastre populare foarte numeroase acum — dacă ar fi numărul hotărâtor ar trebui să fim mulțumiți — trecem adese ca printr-o pădure de tufiș, fără a găsi un loc de popas, care să te invite a te opri. Cu atât mai bine ne cade când găsim și câte un *luminis*, câte o poieniță înfloritoare... cum sunt de o vreme scrisorile ce apar în »Gazeta de Duminecă« sub titlul »Pagini dintr'un ziar.« Autorul, care se ascunde sub trei litere »S. C. D.« e o apariție nouă în coloanele acestei foi, și nu întâziem a constata o apariție luminoasă; are spirit de observație, limbaj frumos, fluent, schinteitor. Luminisul acesta se va desvolta, — o prevedem și o dorim. — Astfel de condee adaug ceva la ziaristica noastră prin *calitate*. Sunt mulți, cari fără a avea vr'o calitate, vor se adaugă la cantitate, și — fac câte o *foaie*, care înmulțeste umbra, fără să aducă vre un raz de lumină. Observația aceasta ni-o impune o foită din Timișoara, cu nume foarte pretențios și nedrept. Ea desminte faptic cea ce vrea să spună într'un articol mai nou, când zice: »Onorați cetitori! Este lucru știut, că ziaristica este acel focalar, care *resmite* (pasă-mite! »Răv.«) razele luminoase asupra sînurilor individuale, spre a le încălzi« (!)

In astfel de condiții nu-i mirare, ca acelaș »foclar« esclame:

»Regret! dar trebuie să afirm hotărât, că de la înființarea acestei foi, *bărbații* puși întru redigearea ei au trebuit să lupte cu greutatea colosală...« Se vede! Pricina ni-o spune însuși omul nostru: »Pentru că redigarea foi era încredințat (?) unui *individ* basat pe experiență și nu unuia cu calificățiune academică...!«

Vorbă să fie! Nu academie sau experiență, ci pricepere trebuie omului încredințat cu redactarea unei foi.

RĂVAȘUL CLUJULUI

— **Desp. Cluj și Esposiția din Sibiu.** In numărul 32, de la 12 Aug. n. a. c. au fost publicat lista acelor p. stimati domni, cari au trimis obiecte la esposiția Asociațiunii din Sibiu. Se știe, că lucrurile trimise de către direcțiunea despărțământului Cluj au făcut senzație. D-l președinte Ios. *St. Șuluțiu*, în cuvântarea serbătorească, prin care a deschis esposiția a lăudat cu cuvinte măgulitoare despărțământul Cluj! Pe urmă toate ziarurile s'au grăbit — a scoate la iveală frumșea și mulțimea lucrurilor trimise de aici.

Ce ar fi fost la esposiție — esclama raportorul »Tel. Rom.«, dacă toate despărțemintele s'ar fi dovedit ca cel din Cluj. Negreșit că mare merit și-a câștigat prin aceasta d-l *Dr. Amos Frâncu*, noul director al despărțământului, care a scos din amurșeală acest despărțământ, și nu numai ne-a spus în broșura »*Ce să facem?*« un minunat de cuminte și cuprinzător program, ci ne-a arătat și cum trebuie să lucrăm pentru îndeplinirea lui.

Totuși noul director ține să împărtășească lauda adresată despărțământului tuturor acelor, cari l'au ajutat întru împlinirea datorinței sale.

Suntem rugați adecă a publica următorul circular:

Dela direcțiunea despărțământului Cluj a »Asociațiunii«

Este în deobște cunoscut, că d-l președinte al »Asociațiunii« noastre a făcut despărțământului Cluj cinstea de a rosti în plină adunare cuvinte de mulțumire pentru felul cum s'a înfăptșat la esposiția din Sibiu.

Viu mișcat am luat act de vorbirea președintelui nostru și de vocile de presă, cari au fost unanime de a constata deplinul succes al despărțământului, în fruntea căruia am onoare de a sta.

Astăzi când toate obiectele s'au reînăpăoiat exponenților, mă simt dator ca acestora, precum și colectanților, cari toți s'au distins prin un spirit de nobilă jertfă, să le aduc și pe aceasta cale prinusul recunoștinței mele și să constat, că elogiile primite revin de drept colaboratorilor mei neobosiți.

Cluj la 2 Novembre 1905.

Directorul despărțământului

Dr. Frâncu

— **Biblioteca despărțământului Cluj**, pornită de curând la inițiativa noului director, *Dr. Amos Frâncu* s'a mai înmulțit cu un număr. A apărut o nouă broșură: **Ursu Broina**, povestire istorică de *Dr. Elie Dăianu*. Cluj 1905 32 pag. Prețul 30 fil.

A fost cetită mai întâi la adunarea din Lăpuș a desp. Hida-Huedin. Intr'o espunere fru-

moasă, populară, cuprinde povestea duiosă a mănăstirii dela Stobor și a celui ce a făcut-o și a stricat-o la porunca mai marilor țerii: Ursu Broina, vestitul zugrav din Stobor.

Pe un fond istoric și local, din comitatul Clujului, aceasta povestire plină de învățături bune este foarte potrivită a se lăși printre țerani nostri din comitatul Clujului. Are următoarele capitole: Introducere — »Coasta scrisă« — Mănăstirea Stoborului — Ursu Broina și împăratul. Se poate căpeta și la administrația noastră (Jokai u. 6 sz.) și la direcțiunea despărțământului.

Nr. 1. al aceiaș bibliotecii, **Ce să facem?** de Dr. Frâncu, costă 20 fil.

DE PESTE SĂPTĂMÂNĂ

Pentru noua biserică din Cluj.

Au mai binevoit a dăruia dl *Ioan Bochiș* junior, preot în Topa-Sâncraiu — 10 cor.

Dumnezeu se-i răsplătească cu darurile sale bogate!

— **Din Archidieceză.** *Demetriu Cutean*, protopopul Cichindealului, la cererea proprie, a fost trecut în deficiență cu ziua de 1 Ian. 1906. *Nic. Ticaci*, capelan în Săcădate, a fost numit administrator parochial tot acolo. — *Simeon Moldovan*, paroch în Noul-sășesc, a fost numit administrator protopopesc al Cichindealului.

— **Nou preot militar.** După cum aflăm, la stăruința On. Aurel Florian, preot militar gr-cat. și protopop onor în Viena, s'a creat un nou post de preot român gr-cat. pentru armata comună. La noul post, deschis cu 1 Novembre n. a fost denumit On. d. Dr. *Aron Lupșa*, preot din dieceza Lugouului. Noul preot a fost dispus la garnisoana din Serajevo.

— **D-l N. Iorga**, continuând călătoria sa de studii prin Bistrița—Năsăud—Rodna, a trecut zilele acestea în Maramureș.

— **Posturi vacante de învățători** sunt în Feiurd și Topa-deșeartă, districtul protopopesc al Clujului. Terminul de concurs este 10 Noemvrie n.

— **D-l Ioan I. Lăpădat**, secretarul II al Asociațiunii, a fost ales de secretar al institutului de credit și economii »Ardeleana« din Orăștie, — prin aceasta devine vacant secretariatul al II-lea la Asociațiune.

— **D-l Dr. Victor Moldovan**, aduce la cunoștință, că cu ziua 1-a Novembre a. c. și-a deschis cancelaria advocațională în Mociu (strada principală).

— **Adunarea generală extraordinară a »Economului«** este convocată pe 28 Noemvrie n. (Vezi pag. a 4-a). Direcțiunea publică un memoriu cu mulțime de acte pentru orientarea acționarilor. Acest memoriu se va trimite fiecărui acționar în zilele acestea.

— **Hymen.** Dșoara Sabina Pop din Morlaca și dl Dr. Vasile Crișian din B-Huedin — fidanțați.

— **Dr. Alexandru Pteancu** profesor la gimnaziul din Năsăud și Elena Cosma anunță cununia lor, care se va celebra Sâmbătă în 4 Novembre 1905 la 11 oare a. m. în biserica greco-catolică din Cortuiuș (com. Szatmár).

— **D-l Dr. Desideriu Borbola** fiul avocatului D. Borbola din Teregoava, în al 26-lea Oct. a obținut diploma de avocat la B.-Pesta.

— **Desvălirea statuii lui Vasile Alexandri**, ce era să se facă în 14 v. la Iași, s'a amânat iarăși până la sfârșitul lunei Martie 1906.

— **Esposiția națională română din București** se va deschide în 3 Iunie v. 1906. Se vor bate din acest prilej mai multe feliuri de medalii, în semn de pomenire a marilor sârbări ce le va prăznui în anul ce vine, neamul românesc depretutindeni. Un premiu de 1000 lei va fi dat celui mai bun cântec care va preamări cei 1800 ani de când suntem aduși în aceste părți — și cei 40 de ani ai domniei înțelepte a regelui Carol. Se va premia și o scriere în proză cu subiectul: Cântarea neamului românesc din prilejul sârbătorii de 1800 ani.

— **»Păstoriul sufletesc«** foia de predici, despre care am prevestit deja, are să apară la 1 Ianuarie n. 1906 în Șimleul-Silvaniei. Noua publicațiune — după cum se vede dintr'un apel ce primim — a resărit dintr'o conferință de preoți ținută sub presiul d-lui vicar al Selagiului: Alimpiu Barboloviciu și are aprobarea arhierescă

a episcopului din Gherla (5889—1905.) Redacțiunea »periodicului« cum o numește apelul, se compune din următorii preoți: Ioan Budișan preot în Pria, Alimpiu Coste, preot în Cehei și Avram Dragoș, preot în Cristelec.

»Păstoriul sufletesc« apare în fiecare lună, în 8° mărime de 4 coale și se va tipări la »Victoria« din Șimleu. Premunerațiunile să se trimită până în 20 Nov. n. la adresa: Alimpiu Coste, preot în *Somlyó Csehi* u. p. *Szilágy-Somlyó*.

Ne bucurăm de pornirea aceasta nouă a fraților din Selaj și dorim din toată inima să izbutească pe deplin, așa cum cer lipsele clerului și poporului nostru, și la nivelul de astăzi al limbei și literaturii române.

— **Două congrese mari** se vor ținea în Milan, oraș în Italia, în primăvara anului ce vine, unul al medicilor din lumea întreagă, iar celalalt al studenților universitari din toate țările.

— **Esposiția de vite din Vestem**, despre care am pomenit și noi, a isbit bine. Vite au fost aduse din toate satele îngăduite la esposiție, — care avea înfăptșare-a unui tîrg de vite bine căutat și bogat. Cele mai multe și mai frumoase vite au fost din soiul »Pinzgau«. S'au împărțit 43 premii, în preț de 200 cor.

— **Gross-Oeterreich** e numele unei asociații, ce s'a înjghebat în Viena, la 6 Oct. n. c. cu gândul de a crea în locul forme de stat dualiste, o uniune de stat unitară cu un guvern central, — de a da tuturor popoarelor din Austria autonomie națională și egală îndreptățire, — de a introduce votul universal secret și de a înființa un singur parlament în locul parlamentelor de acum din amândouă jumătățile monarhiei. În fruntea acestei asociații stă un comitet, ce are să se întregească cu bărbați de încredere luați din naționalitățile din Austria și Ungaria.

— **Cetitorule, lățește »Răvașul«** între cunoscuții și vecinii tăi.

— **La Constantinopol** guvernul român a întemeiat cu începerea anului școlar de față o școală primară pentru băieți și fetețe. Are 105 elevi și eleve. Director e d-l Iancu D. Hendrosan; învățător sunt 5. Lipsa unei școale române s'a simțit, căci în Constantinopol trăiesc peste 1000 familii române.

— **Intre Austria, Rusia și Germania** — după cum aduce o foaie engleză — s'a încheiat o învoială, în urma căreia, în cazul unei revoluțiuni în Polonia rusească, Germania și Austro-Ungaria să trimită împreună acolo două corpuri de armată. Aceasta învoială s'a făcut la stăruința Germaniei.

— **20.000 oameni înecați.** În noaptea de 1 spre 2 Septemvre apa mării a inundat și copleșit ținutul Techaocha de lângă riul Putong în China. Douăzeci mii oameni s'au înecat. Locuitorii, cari au scăpat cu viața, au ajuns în cea mai mare lipsă și au fost cuprinși de o groază mare, încât voiesc să se părăsască pentru totdeauna ținutul băntuit de cumplitul potop.

— **Intre România și Grecia** s'au rupt cu desăvîrșire legăturile diplomatice. Invoielile privitoare la trebile comerciale și la bisericile grecești din România prin aceasta s'au șters cu totul. Grecii din România vor perde ori ce drept, iar în bisericile lor se va introduce limba liturgică română. Scurta de aici va trage-o Grecia. Puterile Europei toate sunt de partea României. Lucrul, precum se spune, va fi supus păcii internaționale din Haaga, a cărei hotărîre va fi părtinitoare naționalităților din Macedonia.

— **O dramă dureroasă** purceasă din dragoste nefericită, s'a petrecut de curund în Braunschweig din Germania. Două surori adecă Alma și Marta Haar, fiicele unui negustor bogat, luau instrucție în clavier dela un tinăr practicant de bancă, Brunke. Nu peste mult Marta și Brunke s'au îndrăgostit foc unul de altul, dar neputându-se căsători din cauză, că Brunke era prea tinăr și sărac, au hotărât să moară împreună. Sora Martei, Alma, aflând planul lor s'a hotărât să moară și ea împreună cu ei, deoarece primise veste, că logodnicul ei, un tinăr din Rusia, nu mai voește s'o ia în căsătorie. Cei 3 tineri, cari au hotărât să zică rămas bun vieții, și-au petrecut vre-o 2 zile împreună în restaurant, mîncînd și bînd pe ales, apoi cumpărându-și un revolver, fetele au pus pe tinăr să facă probă cu revolverul și după cine s'au încredințat că știe ținti de minune, s'au pus înșișite pe câte un scaun și tinărul Brunke le-a împușcat pe rând, mai întâiu pe Marta, apoi pe Alma. După-ce le-a văzut pe amândouă moarte, tinărul s'a înfricat și n'a mai îndrăsnit să se împuște și pe sine. A mai umblat prin oraș, apoi s'a înfăptșat singur la judecătorie. Cazul a produs mare senzație.

Loc deschis.

— Pentru cele publicate în această rubrică redacțiunea nu ia răspundere. —

On. Redacțiune!

Din însărcinarea direcțiunii »Economului« Vă rog să dați publicității declarațiunea d-lui V. E. Moldovan.

Dr. A. Frâncu

dir. esec. al »Economului«.

Declarație.

Subscrisul declar, că în ziua de 31 Octobrie n. sara, Dl Antoniu Mandeal, secretar la »Transilvania« în Cluj, în fața D-lor: Dr. Poruțiu, Dr. Frâncu, Dr. Dăianu și în fața mea, toți în acelaș timp de față, a verificat repetit, că: întâlnind D-sa, Dl Mandeal pe Dl Dr. Aurel Isac, după demisiunea D-sale din postul de președinte al »Economului«, Dl Dr. Aurel Isac, a declarat înaintea D-lui Mandeal, că dânsul, — adică Dr. Isac — a știut despre toate încorectitățile D-lui Podoabă la »Economul«, — la ce Dl Mandeal reflectându-i cu întrebarea: — Cum a putut să stea atunci alături cu Dl Podoabă? — Dl Dr. Isac a răspuns că: »a voit să arete lumii, că și pe Podoabă îl poate stăpâni!...«

Despre ce eu, conform adevărului dau declarația asta.

Cluj, la 2 Novembre n. 1905.

Vasile E. Moldovan m. p.

Înaintea noastră, ca martori ai subscrierii:

Eugen Tatar m. p.

Ioan Maior m. p.

CĂRȚI NOUE ȘI REVISTE

Octavian Goga: Poesii. Budapesta editura Luceafărului. Prețul ediției de lux: 3 cor. (România 3'50); al ediției simple 2 cor. (România 2'50).

Pe când altora li se dă cununa cinstii și a recunoșterii de talent de mâna întâi, numai rând pe rând, frunză de frunză, d-lui Goga trebuie să i-se întindă întreaga cunună, deodată, așa de puernic și impunător l'a scos la iveală frumseța ne mai pomenită a poeziilor, ce le publică. În cântecul măestru al strunei d-sale se înfrățesc durerile clipei trecătoare de azi cu nădejdele de bine și de slobozenie a zilelor de mâni. În chipul de versuire bate drumul deschis și lărgit de Coșbuc, dar în fondul, în felul de tălcuire al sentimentelor ce-i înstrunează glasul, înaintează pe un drum neatins de slova nimenui până acum. Alexandri a bănuț unde stă ascunsă puterea și viața literaturii noastre și și-a întors luarea aminte, și a lui și a altora, spre țărânie, — dar sufletul lui de boier de viță nu s'a încumetat să împletească în graiul neprihănit dela țară sufletul plin de atâta lumină și străbătut de atâta durere al oamenilor dela sate — pe cari el n'a putut să-i înțeleagă. A urmat apoi poesia lui Coșbuc apripiată foarte mult de felul de grai și de simțire al neamului de jos. Poesia lui a fost un restimp de împăcare, de primenire și de revenire la matcă după alunecarea și turburarea stărnită în inimile neisprăviților trubaduri de sa-loane, de glasul plin de prea multe înțelesuri și de poesia adâncă a lui Eminescu. După înșenina produsă în inimi de cântecul dulce și fermecat, plin de șagă și de voie bună, al poeziei lui Coșbuc, — a trebuit să urmeze un nou apostol, care în versul gurei sale să împletească, în acelaș grai și vers, plângerea, pătımirea și nădejdele noastre de noroc.

Cântecul d-lui Goga e plin, e puternic și înviorat, ca durerea și jeluirea sufletelor noastre. Cumpăna aspră a vremilor prin cari ne trec primejdiile grele, trebuia să-și aibă cântărețul. Nici bocet de babă, nici scâncet de băiat nevârșnic, nici jeluire neputincioasă nu ne trebuie, — ne trebuie glas de tulnic, care în bucinări aprinse și năvalnice să sguđuie inimile, să stirpească îndoielile și să îndrepte putințele și vrerea tuturor spre steaua luminoasă și cu nădejdi a resăritului de mâni. Cel ce va fi în stare să împreune, să înfrățescă în cântecul său, durerea noastră cu duhul obijduirilor și frământărilor noastre innăbușite și cu flacăra nădăjduirii noastre de mai bine, acela va fi miriuitul apostol al veacurilor de noroc ce ne așteaptă. D-l Goga se pare, că e mult așteptatul și doritul vestiitor al altor vremi. Un lucru nu-l trecem cu vederea, dînsul e poetul nostru, a cestor de dincoace, răsărit aici la noi și ajns tot aici la treapta de strălucire, la care îl ridică talentul său puternic. Și credem, că va rămânea tot al nostru, că nu ne va părăsi — momit de un trai mai lesne și mai neingândurat ce l'ar putea duce airea. Cuvântul de îmbărbătare, pricept și nepărtinitor, al celor chemați credem, că va veni — îl așteptăm. (+)

— »**Tribuna Dobrogei**«. Gazetă săptămânală sub direcțiunea unui comitet. Abonamentul pe an, în România și străinătate 10 lei; pe 1/2 an 6 lei. Redacția și administrația Constanța, strada »11 Iunie« nr. 1.

Am avut și noi odată o Tribună. De aceea ori unde întimpinăm o gazetă, care ne reamintește pe a noastră, ceea ce a fost, ne cucerește atențiunea. Gazeta dobrogeană ne aduce aminte de a noastră nu numai cu numele ei; ea vedește un spirit și un avânt spre ideale, care cu drept cuvânt trebuie relevat, cu cât e mai rar de întâlnit în gazetele noastre. Peste tot »Tribuna Dobrogei« așa se vede nu e un ziar de speculă, ca cele multe, nici un ziar de politică, în sensul comun al cuvântului; ci e un steag al unei cete de idealști; un steag al purtătorilor de idei; al purtătorilor mării idei naționale. Articoli de frunte din cei doi numeri, ce ne-au sosit, »*Oamenii și ideile*« și »*Să tăcem?*« datoriti lui I. Adam, arată că avem de a face cu suflete viguroase, cari s'au grupat în jurul acestei »Tribune« din orașul lui Ovid. E multă duiosie în acești articoli. »*Tristele*« poetului roman, care a sfințit cu suferințele esilului său acel colț de pământ, ne vin în minte. Duiosia însă nu produce resignație. Energia ce o poartă ne înalță și ori cât de departe ar fi malul mării negre de aceasta mare a miseriei, care e a noastră, totuși am dori, ca bărbații nostri de elită, cari au o dare de mână, să-și aboneze acest ziar.

Partea literară este în armonie cu fondul etic și politic al foii. În cei doi numeri ni-s prezentați doi stâlpi ai literaturii noastre: Delavrancea și Caragiale, cu portretele lor. Compatriotul nostru I. M. Soricu, cunoscut și în Cluj, publică versuri de energie și frumseță, ce se măsură cu a lui Goga. »Cântec valah« și »Vremuri grele« arată, că talentul e în dezvoltare continuă. D-na Eufrosina I. Adam întreține foia cu chestiuni serioase de educație, tratate limpede și frumos. Icoanele ce ne prezintă sunt foarte triste, numai, așa se vede, sunt adevărate și asta e și mai trist. Fericită ni-se pare ideea unui muzeu al Dobrogei. D-l I. Adam, care pare sufletul acestei »Tribune« lansează un splendid apel în favorul noii instituții ce este de făcut, spre a aduna la un loc toate sfărâmurile civilizațiunii latine, arta și gloria ei. »Noi am regăsit — exclamă autorul — sufletul strămoșilor nostri«. Regretăm, că împrejurările nu ne iartă să reproducem, dar vom spune pe scurt, că »Tribuna Dobrogei« începe bine, cu energie, cu finte înalte și precis naționale. În tot și toate îi dorim isbândă și îi trimitem, de aici din depărtare, o frățească urare de bine!

— **Cel mai vechiu dicționar latino-romănesc** de Todor Crobea (manuscript de pe la 1700) de prof. Gr. Crețu. București 1905, octav mic 10 pag. Prețul 50 bani (1)

Manuscriptul acesta de 327 foi în folio, cu vre-o 34 mii articole, se află în biblioteca lui Cipariu din Blaj. D-l Crețu l'a studiat în toamna aceasta, fiind oaspele d-lui preposit I. M. Mol-

dovan. Promite a face o comunicație societăți filologice române și un studiu mai larg, pentru a arăta Academiei române, dacă n'ar merita să-l tipărească întreg.

— »**Sămănătorul**«. Anul IV. Nr. 41. 6 Oct. 1905. Cuprinsul: N. Iorga — Generația cea nouă în armată; St. O. Iosif — Un imn frances lui Eminescu (după Lucien Bazin); Nic. Dunăreanu — Cantonul lui Mocrea; I. Bârseanu — Soldații mării (poesie); Ioan Scurtu — Eminescu și Schopenhauer: A. Seca — Dor de acasă (poesie); Fatma — vedenie (poesie); Cronică: N. Iorga — »Chipuri de mahala« de N. N. Beldiceanu. — »Răvașul« — Discursurile d-lui A. Șuluțiu la »Asociațiune«. I. Scurtu — Un imn frances lui Eminescu. — Pomenirea lui Cipariu în societatea filologică ungurească. — »Făt-Frumos«. — »Junimea literară«. — »Luceafărul«. — În numărul de față iese la iveală ca un bun și făgăduitor prosator d-l Dunăreanu în schița ce o scrie, — așșderea și d-l A. Seca, recte Esca, ne dovedește, că înaintând pe drumul și sub povățuitorii celor mari va produce bucate curgătoare la vers și lămurite și calde la miez.

— »**Luceafărul**«. Anul IV. Nr. 19. Budapesta. 1 Octomvre v. Tot așa de neîntrecut și de frumos în ce privește tehnica, ca cel mai înainte. Cuverta înfătoșează o scenă din »Fântâna Blanduziei«, executată admirabil. Cuprinsul se începe cu o admirabilă poesie de Oct. Goga: »Clăcașii« reproducă din volumul său Accente puternice de o înfiorată durere ies din strunele acestui nou apostol, care va intrupa ca mâni cuvântul sfânt ce azi adăpostește în licării de tainice altare, biserica nădăjduirii noastre. Proaspătul cântăreț A. Seca, în cântecul său tălcuiește acea durere, acelaș cântec al pătımirii noastre. »Sărbăriile dela Sibiu« se sffrșesc în numărul acesta, tot asemenea și studiul d-lui Dr. I. Borcea: »Eminescu și teatrul«. Mai e o schiță a d-lui Agârbiceanu, o tânguire cu bănat și vre-o două poesii, de M. Cunțan și de Fatma.

— În editura »Minervei« din București au mai apărut următoarele cărți:

1) **Chipuri de mahala** de N. N. Beldiceanu. Prețul lei 1'50.

2) **Fete** de S. Manolache-Holda. Prețul lei 1'50.

3) **Poesii postume** de M. Eminescu. Prețul lei 1'50.

— »**Calendarul Poporului**« pe 1906 cu un cuprins bogat atât calendaristic-statistic, cât și literar. Prețul 40. bani și 5 bani porto. Se află de vânzare la librăria »Foi Poporului«, Sibiu str. Măcelarilor nr. 12.

— **Cunoscutul scriitor popular Marion** va scoate la București o revistă cu numele *Ha! Ha!* Prima fasciculă va ieși în 15 Oct. c., va cuprinde numeroase povestiri hazlii și nuvele din viața noastră contimporană. Fiecare fasciculă va cuprinde 32 pagini și se va vinde cu 10 bani în toată țara. Abonamentele se pot face prin postă la autor, str. Berzei 5, București. Abonamentul costă un an lei 5.75; șeasă luni lei 3; trei luni lei 1.50; pentru un volum (10 fascicole) lei 1.10, Anunțuri cu prețuri reduse.

La administrația »Răvașului« se află:

Cartea Durerii, de E. Bougaud. Prețul legată eleg. 2 cor. 50 fil. broșurată 1'50.

Ierarchia Românilor, de Dr. A. Bunea. Prețul 3 cor. plus 10 fil. porto.

Ep. P. P. Aron și D. Novacovici, de Dr. Bunea. Prețul 4 c. 50 f. plus 20 fil. porto.

Discursuri, Autonomia bis. de Dr. Bunea. Prețul 5 cor. plus 20 fil. porto.

Cui îi place să-și îmbrace copiii frumoși să cumpere haine frumoase și ieftine dela **Stein S. és Trsa, deposit de haine pentru copii, Cluj, Mátyás király-tér Nr. 1.**

Haine pentru fetițe dela 1—14 ani cu 1 fl. și mai sus. — Haine pentru băieți 1—14 ani 1 fl. și mai sus. — Căputuri 1—14 ani dela 2 fl. în sus Pălării, capișoane, șurțe, rochițe, albituri, ciorapi în mare alegere. — Acl se pregătesc corsete după măsură în cele mai noue forme). 79) 14

„Economul” institut de credit și economii societate pe acțiuni în Cluj.

Convocare.

Se aduce la cunoștință publică, că dl *Dr. Aurel Isacu*, în numele său și a d-lui *Gavril Pop* și consoții a prezentat la direcțiunea »ECONOMULUI« în 23 Septembrie 1905 următoarea cerere:

»Onorată Direcțiune! Subscrișii acționari, cari dispunem de 110 acțiuni institutului Economul, ne având încredere în direcțiunea actuală, pentru detragerea mandatului membrilor direcțiunii actuale, am hotărât convocarea unei adunări generale extraordinare. Deși după § 178 din legea comercială nu suntem obligați, totuși depunem 225 acțiuni, dintre cari 152 le acțuim aici, iar 73 bucăți acțiuni și anume: *Gavril Pop* 30, *Ioan Micheș* 10, *Maria Triff* 2, *Vasile Hopârtean* 2, *Dr. Liviu Pandrea* 2, *Paulina și Aurora Mețianu* 20, *Andrei Felderean* 1, *Valeriu Podoabă* 5, *Gavril Șandor* 1, sunt depuse la casa institutului și vă rugăm să le considerați ca depuse pentru adunarea generală, ce vom avea o convocare, adecă mai mult decât 110 parte din totalitatea acțiunilor și ne rugăm prin plenipotențiatul nostru (doc. A—I.) avocatul *Dr. Aurel Isacu*: ca să binevoiți a convoca adunare generală extraordinară cu următoarea ordine de zi: 1. Amovarea direcțiunii actuale. 2. Alegerea unei noue direcțiuni. Cu stimă: *Dr. Aurel Isacu* m. p. și ca plenipotențiatul lui *Gavril Pop* canonic, *Maria Vlăsa*, *Ioan F. Negruțiu* profesor, *Andrei Felderean* preot, *Valeriu Podoabă* proprietar, *Gavrilă Șandor* proprietar, *Tuliu Roșescu* protopop, *Valeria Coșbuș* n. Rus, *Iacob Rus* preot pentru *Emilia Rus*, *Elena Onciu* n. Rațiu, *Andrei Todoran* proprietar de tipografie, *Ioan Micheș* proprietar, *Rosalie p. Baldi*, pentru biserica gr.-cat. din Cluj-Mănăstur *Ioan Borza* curator prim. *Dr. Liviu Pandrea* cand. de adv., *Paulina Mețian* și pentru *Aurora Mețian*, *Alexandru Borza*, *D. Măstărean*, *Vasile Hopârteanu* și *Maria Triff* n. Man».

II. În aceasta chestiune direcțiunea »Economului« a fost convocat adunarea generală extraordinară a institutului pe 18 Ianuarie n. 1906, care convocare direcțiunea în urma deciziunii aduse în ședința de azi, o declară revocată.

III. Tot de odată se aduce la cunoștință publică, că direcțiunea »Economului« voind a să conforma dorințelor exprimate din mai multe părți referitoare la termin, precum și avizului cuprins în deciziunea Nr. 11.185 11.224 11.233 11.246—1905 polg. a On. tribunal reg. din Cluj ca for comercial, a decis ca în urma cererii D-lui *Dr. Aurel Isacu* făcută în numele său și a D-lui *Gavril Pop* și consoții publicate în vederea § 17 din statute în punctul I. (prim) de mai sus, se convoacă adunarea generală extraordinară a institutului la termenul de 28 Novembre n. a. c.

IV. În urmă acestei deciziuni prin aceasta, conform §§ 17 și 18 din Statute se convoacă

Adunarea generală extraordinară

a »ECONOMULUI« institut de credit și economii, societate pe acțiuni în Cluj, pe ziua de 28 Novembre n. 1905 la 10 oare a. m. în sala de ședință a institutului din Cluj (Strada Wesselényi Miklós Nr. 26 etagiu I.) și se pun la ordinea zilei următoarele

OBIECTE DE PERTRACTAT:

1. Deciziune asupra cererii înaintate prin dl *Dr. Aurel Isacu* și soții pentru amovarea direcțiunii.
2. Alegerea noii direcțiuni.

În privința exercitării dreptului de vot Domnilor acționari li-se atrage în particular atențiunea la dispozițiile §§-lor 19 și 20 din Statute.

Din ședința direcțiunii »ECONOMULUI«, ținută la 3 Novembre 1905.

Dr. Elie Dăianu m. p.
vice-președinte.

Dr. Amos Frâncu m. p.,
director executiv.

Weisz & Comp.

Atelier și magazin
de haine pentru bărbați și copii.
Cluj, Strada Deák Ferencz nr. 9.

Reintorcându-mă din călătoriile pentru cumpărările de toamnă, îmi iau îndrăzneala de a atrage luarea aminte a p. t. public și părinți asupra prăvălii și magazinului nostru bogat, provă cu cu haine de bărbați și de copii, fiind în stare de a efectua și cele mai delicate comande.

Mare magazin de țesături engleze și scoțiene. Magazin mare de haine gata din pregătire proprie, de blănării și de bunde de oraș și de călătorie, paltoane sport și daneze de piele și alte mărfuri aparținătoare acestui ram.

O singură târguială de probă poate încredința pe ori-cine despre aceea, că firma noastră e cel mai bun și mai ieftin isvor de cumpărare.

Cu stimă cere părtinirea prețioasă a p. t. public

(82) 4—20

Weisz & Comp.

Cine suferă de **Epilepsie** și stări nervoase, se ceară (nevoie) sgarciuri broșura despre Epilepsie, care se trimite gratis și franco dela »Privil. Schwanen

Apotheke, Frankfurt a. Main. 45 57—.

UN

Culegător-tipograf

află aplicație numai decât în tipografia »Carmen« Petru P. Barițiu din Cluj, Str. Ferencz József-út 58.

Condiția e stabilă!

În atențiunea miresei!

Serviciu de porțelan de Karlsbad, minuat. executat, colorat, complet pentru 12 persoane de la 15 fl. în sus. — Serviciu de sticlărie pentru 12 persoane 33 bucăți 2 fl. 95 cr.

Lampe, atârând, eu eică 3 fl. 95 cr. Serviciu de tee și cafea 2 fl. 80 cr. — 3 fl. Obiecte de argint de china — Daruri ocazionale — rame pentru icoane, lampe de grădină, etc. în prețurile de fabrică.

La comande din provincă mă rog a însemna cea din urmă stațiune de tren.

Somlyai, Succesorul **Müller.**

magazin de sticlărie și porțelanerie

Cluj, Kossuth Lajos u. nr. 4.

NB. Fieștecine dacă cumpără în preț de 10 coroane, primește portretul seu în mărime naturală, cu totul gratis, numai pentru rame plătește 3 coroane. (80) 23—52

Tipografia »Carmen« Petru P. Barițiu Cluj — Kolozsvár.

„LUCEAFĂRUL”

Revistă pentru literatură și artă.

Anul IV.

Apare de 2 ori pe lună în Budapesta.

ABONAMENT:

Ediția simplă: Un an 12 coroane. În România și străinătate 16 cor. 6 luni 6 cor. În str. 8 cor. Pentru preoți săraci, învățători și studenți: Un an 7 cor. În străinătate 12 cor.
Ediția de lux: Un an 20 cor. În România 25 c. 6 luni 10 cor., în străinătate 12 cor. 50 bani.

Magazin special de pălării:

La „Regele Pălărilor” — A „Kalapkirály”-hoz

(77) Cluj — Piața „Regele Matia” Nr. 17. 23—25

Foarte bogat deposit de pălării din țară și străinătate — pentru bărbați și copii, — cilindre și în chipie de venat și sport.

Pentru preoțimea orientală tot-deauna se află în Magazin pălării după moda preoțească, moi și tari.

Comandele din provincie se execută punctuos. Trebuie comunicată mărimea capului în centimetri. Intreprindere specială!

Cele mai ieftine prețuri fixe.

»SĂMĂNĂTORUL«

Revistă literară săptămânală. — Anul IV.

Apare în

București. Strada Regală Nrul 6.

Esemplarul: în țară 20 bani; în străinătate 25 bani.

Abonamentul anual: în țară 10 lei, în străinătate 12 lei.

Numeri singuratici din esceleanta revistă, dirigită de N. Iorga, se află de vânzare în fiecare Duminică la »Révașul« (Jókai u. 6).

FĂT-FRUMOS

REVISTĂ LITERARĂ DIN BÎRLAD
Anul al II-lea.

ABONAMENTUL ANUAL

În țară 6 lei. — Numărul 25 bani.

În străinătate 8 lei. — Numărul 30 bani.

Redacția și Administrația: Strada Speranței 34.

Tipografia

»CARMEN«

PETRU P. BARIȚIU

CLUJ

Ferencz József-út 58 sz.

Primește tot felul de lucrări, ce cad în bransa acestei măestrii, executându-le cât se poate de cu gust, în stilul cel mai modern și cu prețuri moderate.

Comandele se primesc și la Librăria D-lui *Erich Fabritius* din Cluj (Piața Regelui Matia nr. 32.)

Ca prima tipografie românească în acest comitat, se roagă de binevoitorul sprijin al celorlalte institute românești, precum și al privaților.